

*Світлана Кухарьонук
(Житомир, Україна)*

ФІЛОЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

(Методика викладання мови та літератури)

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Модернізація змісту, форм і методів соціокультурної освіти в Європі і в Україні регламентується документами Ради Європи і Болонського процесу. Необхідність формування соціокультурної компетенції являється однією з основних цілей навчання іноземної мови в усіх закладах освіти України. Причиною введення соціокультурної компетенції у поняття комунікативної компетенції з іноземної мови стало визнання необхідності співіснування в полікультурному просторі. Вона складається з країнознавчих та лінгвокраїнознавчих знань і передбачає володіння студентами знань з історії, географії, економіки та культури країни, мова якої вивчається.

Сучасний студент має широкий спектр можливостей іншомовного спілкування зі своїми ровесниками з різних країн світу. Іноземна мова як навчальний предмет сприяє розвитку особистості, усвідомлення себе як культурно-історичного суб'єкта. Вивчення іноземної мови повинно бути спрямоване на розвиток носія соціокультурних характеристик і його ролі як суб'єкта діалогу культур, інтегративних загальнокультурних та полікультурних умінь застосовувати іноземну мову як засіб культурного спілкування.

У «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» підкреслено, що «система освіти має забезпечувати наступність і неперервність освіти; формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі,

що змінюється» [2, с. 2]. В умовах розширення економічних та культурних зв'язків між країнами, знання іноземної мови стало необхідним явищем для освіченої людини. Це зумовило різке зростання інтересу всього континенту до вивчення мови як інструменту комунікації та взаємодії між різними народами.

Соціокультурна компетенція багато в чому визначає успіх спілкування із представниками іншомовної культури, дозволяючи почувати себе впевнено і комфортно в іншомовному середовищі. Зазначена компетенція характеризує процес саморозвитку особистості людини, в основу якого покладено здатність індивіда до акумуляції знань та вміння і навички аналізувати соціокультурні явища, розуміти й пояснювати їх, проводити аналогії й асоціації між різними сферами знань [3, с. 10].

Існують різні інтерпретації структури даного виду компетенції. Розглянемо такі елементи:

- *країнознавча компетенція* – знання про народ-носія мови, національний характер, суспільно-державний устрій, здобутки у галузі освіти, культури, особливості побуту, традиції, звичаї;
- *лінгвокраїнознавча компетенція* – здатність сприймати мову в її культуроносній функції, з національно-культурними особливостями. Включає знання мовних одиниць, у тому числі з національно-культурним компонентом семантики, і вміння використовувати їх відповідно до соціально-мовленнєвих ситуацій;
- *соціолінгвістична компетенція* – знання особливостей національного мовленнєвого етикету і невербальної поведінки та навички врахування їх у реальних життєвих ситуаціях, здатність організувати мовленнєве спілкування відповідно до комунікативної ситуації, соціальних норм поведінки та соціального статусу комунікантів.

Важливою умовою процесу формування соціокультурної компетенції є забезпечення студентів не тільки знаннями, але й формування в них відповідних умінь і навичок.

Одним із шляхів підвищення якості освіти є формування у студентів соціокультурної компетенції. Сучасне навчання іноземної мови включає в себе не тільки лінгвістичне знання, а й проникнення в культуру її народу, так як мова та культура нероздільні.

Для того, щоб ознайомитись з культурою народу мова, якого вивчається та провести зіставний аналіз з культурою української спільноти, пропонуємо ряд соціокультурних завдань:

1) Read the information about the behavior code in Britain. Discuss it with your partner and make a similar list under the heading “Ukraine - mind your manners”.

2) Look at the Guide map of the sightseeing tour along the Thames. Find out more information about the places you may visit. Make a similar map of the tour along the Dnipro in Kyiv.

3) Read the text about one of the greatest American holidays and write a script for the celebrations of other holidays.

4) You are an exchange student in the USA. Discuss with American students some differences and similarities of study.

5) Look at the invitation card; find more information about the place. Act out a telephone conversation with your American friend who lives there. Write a card inviting him to visit Ukraine.

6) Christmas is the bank holiday in the USA. Pair up with your friend and discuss Christmas traditions in America and your home country.

7) Read the list products and decide what national American dish can be cooked of the products in it. Say on what important occasion it may happen. Give a recipe of a national Ukrainian dish.

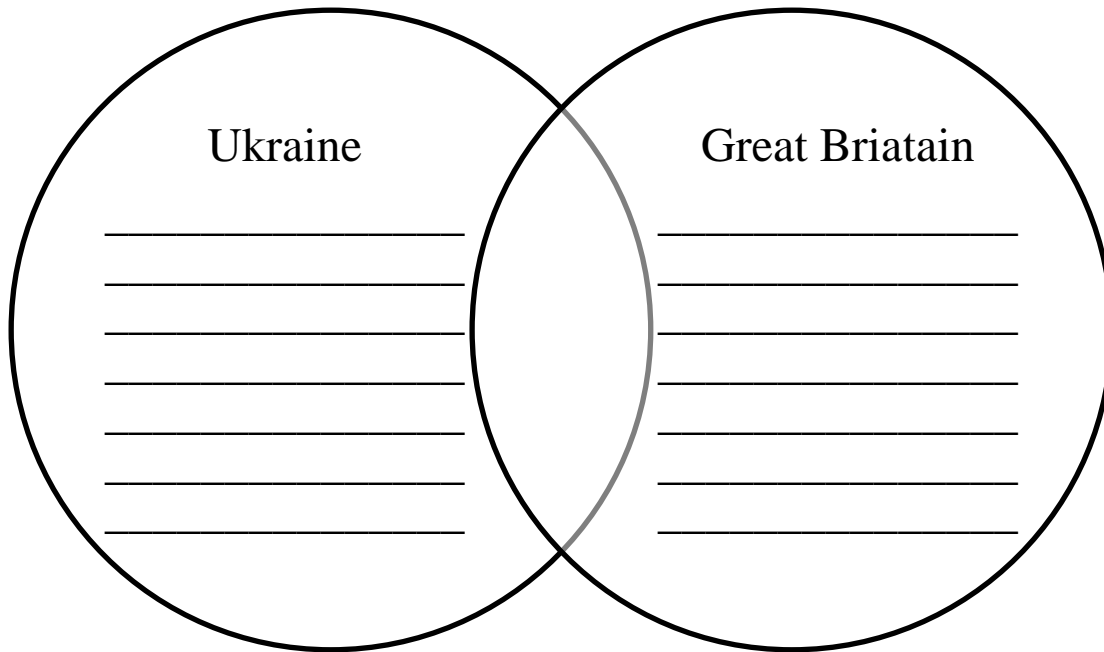
8) Look at the photo of the castle. Work with a monolingual dictionary and find some information about it. Are there ancient castles in your country?

9) Draw a parallel between Ukrainian and English cultures in meals in terms of:

- Traditional meal schedule;

- National cuisine;
- Dining out facilities.

Use the Venn Diagram

Cultural Anticipation:

1. In Britain people also like cookery programmes on TV. Think and decide if they are similar with our TV programmes or different.
2. In groups discuss the script of a possible cookery programmes on the British TV under the title “Ready to Cook” [1, с. 7-10]

Запропоновані нами вправи були ефективно використані на заняттях англійської мови історичного та філологічного факультетів під час вивчення програмних тем. При цьому виявилось, що вивчення англійської мови у контексті полілогу культур сприяє підвищенню мотивації до навчання, більш продуктивному засвоєнню програмного матеріалу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В., Андерсон К. Getting America-wise through reading. Навчальний посібник з англійської мови для студентів вищих навчальних закладів. У 2-ч кн. – Київ: Пед. думка, 2001. – Кн. I. – 175 с.

2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Освіта, 2002. – 24 с.
3. Скляренко Н.К., Голованчук Л.П. Формування соціокультурної компетенції учнів за навчально-методичними комплексами “English through communication”// Іноземні мови. – 2003. - №1. – 54 с.